

PROGRAMA – DOSSIER

9, 15, 16 i 17 d'abril de 2016

Dissabte 9 d'abril de 2016

A 2/4 de 6 de la tarda
al Casal Popular de Vilafranca (C. Sant Raimon de Penyafort, 7)
Tertúlia sobre la gralla a Vilafranca als anys 70

Una Xerrada al voltant de la recuperació de la gralla a Vilafranca durant la dècada dels 70, començament dels 80.

Els convidats explicaran la situació del món graller en aquella època, quina herència es van trobar, les formacions existents, els tipus d'instruments i canyes, el repertori, l'aportació que els grallers d'aquesta època van fer, i com van enllaçar amb els anys 80, tot ben amenitzat amb les nombroses anècdotes que, segur, aniran sortint.

Hi participaran en Pep Planas i en Jaume Rafecas de la Colla de Mar, el Miquel Benito dels Vernets, en Miquel González dels grallers de l'Acord, i amb el sitgetà Jordi Cubillos com a moderador.

1

Divendres 15 d'abril de 2016

A les 6 de la tarda
des de Cal Figarot i des de la plaça Penedès
Cercavila d'escoles de música tradicional

Itinerari 1: carrer Sant Bernat, carrer Santa Maria, plaça de la Vila.

Itinerari 2: plaça Penedès, rambla de Nostra Senyora, carrer Sant Joan, plaça de la Vila.

A 2/4 de 7 de la tarda
a la plaça de la Vila
Trobada d'escoles de música tradicional
a càrrec de les escoles de música del gran Penedès

Per setè any consecutiu, la majoria de les escoles de música de l'Alt i Baix Penedès i del Garraf que inclouen la música tradicional en la seva oferta formativa mostraran en públic el treball de tot l'any per acostar els nous músics a l'escenari habitual d'aquest instrument: el carrer.

A les 12 de la nit
al *Forat del Pany*
Carajillo concert de gralles
a càrrec de les colles de grallers de Vilafranca

Sobretaula amb música de gralles mentre fem el cafè. Un ambient informal, entre amics, mentre la fem petar i la fem sonar.

2

Dissabte 16 d'abril de 2016

De les 11 del matí i fins a 2/4 d'1 del migdia
pels balcons de les cases del centre
Toc de balcó. Música al carrer

Arran de la bona acceptació que va tenir aquest acte i amb l'objectiu de donar a conèixer la celebració del Dia del Graller i d'omplir de música aquests dies, per segon any les colles de grallers interpretaran diverses peces des dels balcons d'algunes cases i edificis del centre: el Casino, a la Rambla de Sant Francesc; a la Plaça de la Vila, al carrer de la Parellada, al carrer Santa Maria i a la plaça de Santa Maria.

A 2/4 d'1 del migdia
a la sala d'actes de l'Escorxador
Presentació del llibre INTROSPECCIONS
a càrrec de la seva autora, Heura Gaya.

Una proposta personal de nova música per a gralla.

El llibre que ens presentaran està basat en el projecte final –premiat amb matrícula d'honor– de l'Heura Gaya, presentat a l'Escola Superior de Música de Catalunya el 2012. A hores d'ara podríem considerar-lo un treball insòlit, perquè porta una visió contemporània –tant en el concepte com en l'execució– d'un dels instruments catalans més tradicionals: la gralla.

Les diverses peces que en formen part beuen dels patrons més ancestrals i populars de la tradició catalana, però estan desenvolupats sense concessions ni complexos. Estan inspirades en diversos textos i poemes. La primera obra, Trilogia Esporògena, parteix d'un manifest del músic Marcel Caselles

reivindicant el contrapàs, la jota, el ball pla i la rumba com la base de la música tradicional catalana. L'Heura en proposa tres; un ball pla, una sardana i una jota. La segona obra, Epíleg de l'Any Madur, s'inspira en els poemes del poeta Ricard Creus (Barcelona, 1928). Són dotze petites peces, una per a cada mes de l'any. Ballaruga és el nom de la tercera obra, i és una fantasia per a gralles creada a partir d'un text del 2009 del musicòleg Joaquim Rabasseda, en el que exposa la seva particular visió de les vivències dels grallers en la festa major de Vilafranca del Penedès, considerada pels grallers com una de les més exigents però alhora una de les més vives. Colors és la darrera de les obres. A diferència de les altres, està pensada per una sola gralla i piano. Aquí les melodies sorgeixen a partir del poema Colors, de Jordi Pàmias (Guissona, 1938), que esdevenen dues seccions musicals: Amarant i Atzur.

Fotografia: Xavi Minguela

A les de 6 de la tarda
pels carrers del centre de la vila

Un tomb per la Vila, amb el Ball de Galeres de Reus acompanyats per l'escola de música de Vilafranca

itinerari: Rambla Sant Francesc, Palma, Parellada, Pl. Constitució, C. Escudellers,
Pl. Jaume I, Pl. de Santa Maria, Pl. de la Vila.

El Ball de galeres de Reus és un ball del Seguici Festiu de la ciutat que surt per la Festa Major i per la de la Mare de Déu de Misericòrdia al setembre.

La primera notícia escrita d'aquest Ball a les festes reusenques fa referència a la seva participació en les festes en honor a sant Bernat Calbó l'any 1733. El relat de l'actuació del Ball diu així: "Ocho movedizos bergantines que, hechos llamas de vivo fuego, le boltearon por todo el contorno disparándole un laberinto de chispas, truenos y centellas, a cuyo tiempo, el castillo dió sus últimos bostezos, hechando

todo el resto de la preñez de su fuego, que confundiéndose con el de las ocho cascadas naves, fué tan terrible el combate que espiraron todos a un tiempo".

Aquest ball corresponia al gremi de galoners, que agrupava els teixidors especialitzats en la fabricació de passamaneria, i va participar activament en les festes reusenques entre finals del segle XVIII i començaments del segle XIX. Figura l'enfrontament entre quatre naus cristianes i quatre naus turques, construïdes amb tires fines de fusta que els balladors porten penjades a mig cos subjectades per unes corretges. Hi participen també un àngel, vestit de blanc amb espasa i escut i un diable, de color vermell i negre i caputxa amb banyes, que representen el bé i del mal. Els dos grups es diferencien pel color de les banderes de les respectives naus. El Ball vol representar la batalla de Lepant i la victòria de l'armada cristiana sobre l'armada turca. El ball de Galeres havia estat una de les danses més luxoses del seguici reusenc. Una descripció del 1792 destaca "lo costoso y opulento de lo que adornaba a los danzantes, especialmente en los bayles de galeras y caballuelos, en què hubo hombre, cuyos atavíos llegaban al valor de diez mil pesos".

Un detall que els identifica és l'ús d'armes de foc. Els balladors porten pistoles d'avantcàrrega amb les que disparen a la part final de la dansa, de manera semblant com fan els balladors del Ball d'en Serrallonga. L'acompanyament musical és fet per una cobla de ministrers.

La dansa fou reincorporada al seguici el 2003, a càrrec de la Coordinadora de Danses Tradicionals de Reus. La seva reconstrucció es basa en la minsa documentació existent i, sobretot, en el dibuix i les anotacions d'Andreu de Bofarull, del primer terç del segle XIX.

A 2/4 de 9 del vespre
a l'auditori de Vinseum
concert a càrrec INXA IMPRO QUARTET

Inxa Impro Quartet és un grup liderat pel graller i clarinetista Manu Sabaté, el guitarrista Marc Figuerola, el bateria Arnau Obiols i el contrabaixista Joan Tomàs, que explora la música tradicional catalana a través de la improvisació.

La formació neix l'any 2012 del Projecte de Final de Carrera del Grau Superior de Gralla que Manu Sabaté cursa a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC).

L'objectiu del projecte és clar: buscar fórmules musicals per a la improvisació en el context de la música d'arrel mediterrània. El grup parteix, doncs, dels diferents gèneres musicals que hom pot associar a la música tradicional del context mediterrani i a partir d'arranjaments busca espais on poder-hi improvisar melodies. Prenent com a referent la manera de fer del Jazz, Inxa Impro Quartet substitueix el saxo per la gralla i els estàndards del gènere jazzístic per músiques amb una vinculació directa a la terra.

L'abril del 2013 publiquen el seu primer CD "All that trad" que és acollit d'una manera molt positiva per la crítica i els companys de professió. Al novembre del mateix any guanyen el VI Concurs Sons de la Mediterrània. Atès que el premi del concurs és la gravació d'un cd, el grup IIQ enfoca el 2014 amb el repte d'enregistrar un nou treball discogràfic, amb l'objectiu de continuar l'exploració sobre les possibilitats i els límits de la nostra música tradicional i de la gralla com a instrument vehiculador. Per tal de donar coherència a aquest treball, el cd es configura a partir de composicions del mateix grup i de col·legues músics d'arreu que comparteixen aquest objectiu. Aquest treball al mateix temps constitueix la tesi de final del Màster que en Manu Sabaté va cursar a la Sibèlius Academy (Helsinki).

Inxa Impro Quartet s'inscriu, doncs, en el procés de reivindicació de la música d'arrel com a substrat a partir del qual generar productes musicals de qualitat i amb interès, amb una especial atenció a la dignificació de la gralla, instrument amb una versatilitat encara per descobrir.

Diumenge 17 d'abril de 2016

A 2/4 de 12 del migdia
amb sortida des de Cal Figarot

Cercavila

a càrrec de les colles de grallers participants

Una cercavila a càrrec de totes les colles de grallers que recorrerà els carrers del centre de la vila per anar fins a la plaça de Sant Joan, on hi tindrà lloc el concert d'enguany.

A les 12 del migdia
a la plaça de Sant Joan

Concert del 23è Dia del Graller

a càrrec de totes les colles de grallers participants i presentat per Jordi Cubillos

6

Aquest és l'acte central del Dia del Graller, on les millors colles de grallers del país ens ofereixen les seves millors peces. Per aquest escenari hi passen -i hi han passat- grups com els Grallers de Vilafranca – Colla de Mar, Els Vernets, Grallers de l'Armillà, Els Vinardells, Grallers del Tec, Grallers del Campanar, Grallers de l'Artús, La Flor de Violeta, Grallers de la Canya, Salsa d'Inxa, Els Xerics, Toc de Bacus, Els Xirongu, La Canya d'Or, Ganxets Grallers del Baix Camp, Els Xalocs, Grallers de l'Acord, Els Carreter, Els Quatrevents, Grallers de Vilanova, Escola de Grallers de Sitges, Grallers de Ribes, Grallers Tocaferro, Les Gralles del Baix Penedès, SoNat, Grallers de la Torre, Grallers la Tarota, Els Pelacanyes, Els Gralluts, La Dinapontus, Els Rabassaires - Grallers de Castellbisbal, Grallers de la Malvasia, Els 4 Garrofers, Els Bordons, Bufalodre, Clau de Mar, Els Grallifardeus, Grallers d'Abrera, Grallers de Castelldefels, Els Brillants, Aires de Gralla, Grallers del Bonaire, Grallers de l'Havana Xica, Gratallers i un llarg etcètera...

A la mitja part del concert

Acte de reconeixement a Jordi Cubillos i Almiñana

JORDI CUBILLOS, el primer críptic homenatjat al Dia del Graller

Sitgetà de tota la vida, STV de soca-rel, **Jordi Cubillos i Almiñana** va néixer –només per raons logístiques – a Barcelona el 1955.

La web **festes.org** en diu això: Estudiós de la cultura popular en el seu vessant festiu, ha publicat estudis i articles en llibres, revistes i diaris. Autor anònim de versos de diables, i de predicots i testaments de Carnaval, durant un seguit d'anys, així com del “Pregó satíric” de la Festa Major de Sitges, des de l’any 1992. Cronista casteller a la ràdio i premsa escrita, i membre del consell de redacció de la revista sitgetana de cultura popular *La Xermada*. A Gràcia, fou cofundador de la Colla Vella de Diables i d’altres colles de folklore viu de carrer, també va participar en la recuperació del Carnaval. Col·laborador, des del seu inici, del “Dia del Graller”, jornades de divulgació i estudi que es celebren a Vilafranca del Penedès. A Sitges, ha estat president de la Comissió de Festa Major i Santa Tecla, membre de la Comissió del Carnaval, Carnestoltes el 1988, diable de la Colla Vella i timbaler del Drac.

També ha estat terç dels Castellers de Barcelona i membre de junta directiva, havent fet incursions puntuals en altres grups folklòrics (falcons, cercolets, i fins i tot en alguna entitat sardanista). Col·laborador i assessor d’organitzacions festives, municipals i privades, és visitant assidu de celebracions diverses arreu dels Països Catalans, i més esporàdicament, d’un xic més lluny.

És autor del llibre *Sitges, el Carnaval*, que fa una repassada històrica del carnaval sitgetà i exposa una guia comentada de la seva seqüència ritual i dels actes principals de la seva actualitat.

Amb el títol de *Veus com veig que ens veuen: a veure...*, el 2014 pronuncià la conferència de Festa Major del Grup d’Estudis Sitgetans, tot fent un recorregut històric per la posició de rellevància que la celebració de Sant Bartomeu ha tingut respecte a les seves homònimes al llarg de la història.

Excasteller, exdiable (la pólvora li corre per les venes), animador (*lloro*) de sessions de quinto, fan del Tintín, dels castells i de les gralles ben tocades... En aquest sentit, és de destacar la seva labor i fal·lera, en el transcurs dels anys 80 i 90, a *contractar* colles de grallers, de sacs de gemecs i flabiols, etc. per a la Festa Major de Sitges, procurant prioritzar la qualitat dels músics abans que qualsevol altre criteri ni filiació (ni política, ni geogràfica). I també la seva incondicional col·laboració amb la Coordinadora de Grallers de Vilafranca essent, entre altres coses, presentador *perpetu* del Dia del Graller. Pels seus coneixements *festers* i per la seva vinculació especial amb la vila, ha estat membre del Consell de Festa Major de Vilafranca del Penedès.

Entremig de tot això, també ha treballat. S’ha guanyat la vida primer entrant a treballar en un banc per repartir sobres i anar tirant amunt fins a esdevenir-ne inspector, i arribar després a director de l’oficina de Sitges. I aleshores, cap al 1989, se n’atipa i entra a treballar a l’Ajuntament, essent actualment coordinador administratiu de cementiris.

Jordi Cubillos, *Míliu*, benvingut, una vegada més, a Vilafranca; en aquesta ocasió no pas per a treballar, sinó per a ser-hi merescudament homenatjat. Només et falta tocar la gralla; encara ets jove...

Durant tot el matí
a la plaça de Sant Joan
XIII Fira de luthiers

Des de l'11è Dia del Graller, el 2004, i de manera ininterrompuda, se celebra la fira de luthiers, única ocasió anual on es poden trobar els principals constructors d'instruments tradicionals del país i mantenir un contacte directe amb tots ells.

Durant el concert
Actuació dels Castellers de Vilafranca

Des del 8è Dia del Graller, l'any 2001, els Castellers de Vilafranca ens ofereixen una diada castellera que es combina entre les actuacions dels diferents grups durant el concert. Aquesta acostuma a ser la primera actuació de la temporada dels verds, amb castells importants tractant-se de l'inici de temporada, havent vist tota la gamma de castells de vuit i, fins i tot, la torre de vuit amb folre i manilles i també l'inèdit 10 de 7.

La Coordinadora de Grallers de Vilafranca

L'any 1992, les colles de grallers de Vilafranca amb una filosofia comuna, com era seguir la tradició des de la qualitat i la dignificació de l'instrument, es varen agrupar en el que és la **Coordinadora de Grallers de Vilafranca**.

La intenció inicial que va motivar la creació d'aquesta entitat, va ser la necessitat de crear un nexa d'unió entre les colles de grallers de Vilafranca. Es veia necessari tenir un lloc comú per a expressar les diferents inquietuds, defensar els interessos del col·lectiu i avançar conjuntament en la millora de l'instrument.

La Coordinadora de Grallers de Vilafranca té una doble funció: per una banda actuar com a interlocutor de les colles de grallers de la vila davant d'administracions, altres entitats, etc. i per l'altra vetllar per al manteniment i millora del patrimoni musical en l'àmbit de la gralla, impulsant activitats que tinguin com a objectiu potenciar el coneixement, la difusió i la millora de la música feta amb gralla. Dintre d'aquesta línia, la Coordinadora organitza des de l'any 1994 el **Dia del Graller**.

En l'actualitat, la Coordinadora de Grallers de Vilafranca agrupa totes les colles de grallers de la vila, essent una veu unànime del col·lectiu local. A banda dels objectius fixats en els seus inicis, en els últims anys l'entitat ha fet una aposta decidida per dur a terme activitats formatives, més tenint en compte que l'aprenentatge de l'instrument ha sigut tradicionalment transmès de generació en generació i de manera autodidacta.

9

Informació i contacte

grallersdevilafranca@gmail.com

[/grallersdevilafranca](https://www.facebook.com/grallersdevilafranca)

grallersdevilafranca.cat

[@grallers](https://twitter.com/grallers)

*C. Escorxador, 19-21
08720 Vilafranca del Penedès*

[/grallersvila](https://www.youtube.com/grallersvila)

669790365 - 647911498

[@grallers](https://www.instagram.com/grallers)

Suports i col·laboracions

En conveni amb

Amb el suport de

Amb la col·laboració de

Agraïments

- A totes les colles de grallers participants
- A l'Escola Municipal de Música "Maria Dolors Calvet"
- Al Servei de Cultura de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès
- A la Lúdia Romeu
- Al Casino Unió Comercial
- Al "Forat del Pany"
- A les escoles participants a la Trobada d'Escoles de Música Tradicional
- A les cases que ens cedeixen els balcons per al Toc de Balcó
- Al Casal Popular de Vilafranca
- A l'Heura Gaya
- Al Manu Sabaté
- A Vinseum
- A la Unitat de Serveis
- Als Castellers de Vilafranca
- A Jordi Cubillos, críptic
- Als Grallers de Vilafranca – Colla de Mar i al Jordi "Pinyu" Martí
- A la botiga del Parquet
- Als luthiers participants a la XIII Fira de Luthiers
- A Miguel Torres S.A.
- A la Montse Pi
- A Pellisa Ràfols
- Als diferents mitjans de comunicació per la seva difusió.
- A totes les persones i entitats que, d'una manera o altra, fan possible el Dia del Graller.